

**AANBEVELING BEPERKING PENSIOENVERLIES
BIJ REÏNTEGRATIE GEDEELTELIJK ARBEIDS-
ONGESCHIKTE WERKNEMERS**

17 mei 2001, Publicatienr. 4/01

**inclusief de rapportage van de Subwerkgroep Pensioenopbouw bij
Reïntegratie uitgebracht aan de Stichting van de Arbeid en aan de drie
organisaties van pensioenuitvoerders (OPF, VB en het Verbond van
Verzekeraars)**

Colofon

Uitgave:

Stichting van de Arbeid

Bezuidenhoutseweg 60

Postbus 90405

2509 LK DEN HAAG

tel.: 070 - 3 499 577

fax: 070 - 3 499 796

e-mail: stvda.info@gw.ser.nl

<http://www.stvda.nl>

Druk:

SER-huisdrukkerij

© 2001, Stichting van de Arbeid

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de Stichting van de Arbeid

Aanbeveling beperking pensioenverlies bij reïntegratie gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers

De Stichting van de Arbeid en de pensioenkoepels (de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen, de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen en het Verbond van Verzekeraars) hebben zich in de eerste helft van 2001 gezamenlijk gebogen over het probleem dat reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers die een voltijd- of een deeltijd baan aanvaarden met een deeltijdpercentage dat groter is dan hun arbeidsgeschiktheidpercentage mogelijk geconfronteerd worden met een in totaliteit te hoge franchise en als gevolg daarvan een geringere pensioenopbouw realiseren dan redelijk en wenselijk wordt geacht. In de rapportage van de Subwerkgroep Pensioenopbouw bij Reïntegratie, welke bij deze aanbeveling is gevoegd, wordt voorgesteld de oplossing voor dit probleem te zoeken in het toepassen van een lagere franchise in de bestaande premievrije voortzetting in de pensioenregeling van de 'oude' werkgever. Voor reïntegrerende deelnemers met een hoger deeltijdpercentage in het nieuwe dienstverband dan de mate van arbeidsgeschiktheid, zou daardoor de premievrije pensioenopbouw in de 'oude' regeling worden verhoogd.

De Stichting van de Arbeid acht het van groot belang dat partijen betrokken bij pensioenregelingen en de betrokken pensioenuitvoerders in die gevallen waar het probleem zich voordoet daarvoor ook daadwerkelijk een oplossing tot stand brengen. Met het oog daarop beveelt de Stichting van de Arbeid de gezamenlijk met de pensioenkoepels ontwikkelde oplossingsrichting nadrukkelijk aan.

Deze aanbeveling laat overigens onverlet dat ook andere oplossingen, bijvoorbeeld door het in voorkomende gevallen toepassen van de hardheidsclausule, effectief kunnen zijn. Voorts laat de aanbeveling onverlet dat in voorkomende gevallen door partijen beperkingen kunnen worden gesteld aan de tijdsduur van de te bieden mogelijkheid van een verhoogde pensioenopbouw in de oude regeling ingeval van reïntegratie bij een andere werkgever. Hieraan kunnen financiële redenen ten grondslag liggen. De Stichting van de Arbeid acht het echter wel van belang dat de voorgestelde maatregel van substantiële betekenis zal zijn.

Beperking pensioenverlies bij reïntegratie gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers

**Rapportage Subwerkgroep Pensioenopbouw bij Reïntegratie aan de Stichting van
de Arbeid en aan de drie organisaties van pensioenuitvoerders (OPF, VB en het
Verbond van Verzekeraars)**

mei 2001

Inhoudsopgave

Samenvatting	I
1. Inleiding	1
1.1 De inhoud van deze notitie	1
1.2 Voorgeschiedenis	1
1.3 Nieuw initiatief	3
2. Aard en omvang problematiek	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Probleembeschrijving	4
2.3 Omvang problematiek	5
2.4 Tussenconclusie	7
3. Voorstel voor een gecorrigeerde pensioenopbouw en financiering	7
3.1 Probleemafbakening	7
3.2 De oplossingsrichting	8
3.3 Nadere uitwerking	11
4. Het belang van een goede voorlichting en een transparante uitvoering	12
4.1 Inleiding	12
4.2 Onbewustheid of er mogelijk sprake is van een probleem bij de pensioenopbouw	12
4.3 Hoofdelementen van een adequate voorlichting, transparante uitvoering en controle	13
4.3.1 Adequate voorlichting	13
4.3.2 Transparante uitvoering en controle van de gegevens	14

Bijlage 1. Voorbeelden

Bijlage 2. Samenstelling Subwerkgroep Pensioenopbouw bij Reïntegratie

Samenvatting

Deze notitie bevat een voorstel voor een aanpak van het probleem dat reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers die een voltijd- of een deeltijdbaan aanvaarden met een deeltijdpercentage dat groter is dan hun arbeidsgeschiktheidspercentage mogelijk geconfronteerd worden met een in totaliteit te hoge franchise en als gevolg daarvan een geringere pensioenopbouw realiseren dan redelijk en wenselijk wordt geacht.

Kern van het voorstel is dat de oplossing wordt gezocht in een (tijdelijke) verhoging van de mate van premievrije voortzetting van de pensioenopbouw van de desbetreffende reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers in de pensioenregeling van de 'oude' werkgever.

De Stichting van de Arbeid wordt gevraagd de voorgestelde aanpak aan te bevelen aan partijen betrokken bij arbeidspensioenregelingen en, via de pensioenkoepels, ook aan de pensioenuitvoerders.

Medio 1998 wendde de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zich tot de Stichting van de Arbeid over het probleem van het voorkomen van een te lage pensioenopbouw na reïntegratie van gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers. Dit naar aanleiding van vragen uit de Tweede Kamer.

De Stichting van de Arbeid heeft zich over de problematiek gebogen en riep in een brief van 16 oktober 1998 partijen en pensioenuitvoerders op om in voorkomende gevallen zodanige maatregelen te treffen dat de geconstateerde problemen tot een oplossing worden gebracht. Dit door aanpassing van de regeling, dan wel door het in voorkomende gevallen toepassen van de hardheidsclausule.

Om geen nieuwe belemmering op te werpen voor reïntegratie, gaf de Stichting destijds aan dat zij het wenselijk achtte de verhoogde pensioenopbouw toe te passen bij de pensioenregeling waar de premievrije opbouw plaatsvindt en dat de kans op een bevredigende oplossing sterk zou worden vergroot wanneer de overheid het mogelijk zou maken om ook voor dit doel het REA-budget te mogen gebruiken.

Het gebruikmaken van REA-gelden als financieringsbron is echter vervolgens meerdere keren door de staatssecretaris afgewezen.

Uit de reacties van de pensioenkoepels op de gedane oproep in oktober 1998, kreeg de Stichting van de Arbeid de indruk dat bij pensioenuitvoerders vaak onvoldoende informatie aanwezig is om vast te kunnen stellen in welke gevallen het probleem van onvoldoende pensioenopbouw van reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers zich voordoet. Het is de pensioenuitvoerder in veel gevallen niet bekend dat een deelnemer gedeeltelijk arbeidsongeschikt is.

Voorts kreeg de Stichting de indruk dat pensioenuitvoerders problemen ondervinden bij het vinden van een oplossing voor die gevallen die hun wel bekend zijn of bekend worden.

Daarom heeft de Stichting van de Arbeid het wenselijk geoordeeld om in overleg met de pensioenkoepels een uiterste poging te wagen om in meer inhoudelijke zin bouwstenen te ontwikkelen om het in kwantitatief opzicht beperkte probleem op decentraal niveau daadwerkelijk tot een oplossing te brengen.

Op 3 november 2000 vond een gesprek plaats tussen de voorzitters van de Werkgroep Pensioenen van de Stichting van de Arbeid en de voorzitters van OPF en van de VB. Afsproken werd dat een technische werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van

de pensioenkoopels onder voorzitterschap van de in het jaar 2000 fungerende voorzitter van de Werkgroep Pensioenen een voorstel zou trachten te ontwikkelen.

Deze technische werkgroep, later de Subwerkgroep Pensioenopbouw bij Reïntegratie genoemd (hierna aangeduid met 'de subwerkgroep'), is eind 2000 met haar werkzaamheden gestart.

Wat de omvang van de problematiek betreft, blijkt uit onderzoeken die Opf en de VB onder aangesloten fondsen hebben uitgevoerd dat het aantal reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikten binnen *dezelfde* onderneming of bedrijfstak dat mogelijk te maken krijgt met een lagere pensioenopbouw, aanmerkelijk lager ligt dan de getallen die in eerste instantie in Kamervragen (vergaderjaar 1998-1999, 1762) zijn genoemd. Verder blijkt uit recente gegevens van het Lisv dat het aantal werknemers dat gedeeltelijk reïntegreert in een *andere* onderneming of bedrijfstak zeer laag is, waardoor ook de kans op lagere pensioenopbouw door de gedeeltelijke reïntegratie klein is.

Gezien deze uitkomsten is naar de mening van de subwerkgroep wettelijke regelgeving op het punt van pensioenopbouw bij (gedeeltelijke) reïntegratie, zoals eerder door de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangegeven, een te zwaar middel. Wel dienen sociale partners (en pensioenuitvoerders) ten opzichte van de enkele voorkomende gevallen van lagere pensioenopbouw hun verantwoordelijkheid te nemen en met een oplossing te komen die recht doet aan pogingen van de werknemers om (gedeeltelijk) te reïntegreren.

Na afweging van een aantal mogelijke opties, komt de subwerkgroep tot het voorstel om de oplossing te zoeken in het (tijdelijk) toepassen van een lagere franchise in de bestaande premievrije voortzetting in de pensioenregeling van de 'oude' werkgever. Voor reïntegrerende deelnemers met een hoger deeltijdpercentage in het nieuwe dienstverband dan de mate van arbeidsgeschiktheid, wordt de premievrije pensioenopbouw in de 'oude' regeling daardoor verhoogd. Voor de franchiseverlaging heeft de subwerkgroep een rekenregel opgesteld welke o.a. met een aantal voorbeelden is toegelicht.

Voorgesteld wordt om de ontwikkelde oplossingsrichting door middel van een nadere aanbeveling van de Stichting van de Arbeid onder de aandacht van betrokken partijen en via de pensioenkoopels ook van de pensioenuitvoerders te brengen. Een dergelijke aanbeveling laat overigens onverlet dat ook andere oplossingen, bijvoorbeeld door het in voorkomende gevallen toepassen van de hardheidsclausule, effectief kunnen zijn.

In de aanbeveling zou verder tot uitdrukking kunnen worden gebracht dat in voorkomende gevallen door partijen beperkingen kunnen worden gesteld aan de tijdsduur van de te bieden mogelijkheid van een verhoogde pensioenopbouw in de oude regeling ingeval van reïntegratie bij een andere werkgever. Hieraan kunnen financiële redenen ten grondslag liggen. In dit verband wordt opgemerkt dat ook de FVP-regeling inzake voortzetting pensioenopbouw bij werkloosheid een beperking kent van de duur van de pensioenbijdrage.

De subwerkgroep acht het echter wel van belang dat de voorgestelde maatregel van substantiële betekenis zal zijn. Om die reden zou gedacht kunnen worden aan een minimale periode van 2 jaar, ingaande op het moment waarop de gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemer in dienst treedt bij een nieuwe werkgever en op grond van de maatregel in aanmerking komt voor een verhoogde premievrije voortzetting.

III

De voorgestelde aanpak lijkt voor toekomstige premievrijstellingen een verzekeraar risico te zijn. Het is echter moeilijk te voorspellen hoeveel gedeeltelijk arbeidsongeschikten in de toekomst een baan zullen vinden die tot verdubbeling van de franchise leidt.

Voor de reeds ingegane premievrijstellingen met een reeds aanwezig niet aansluitend dienstverband alsmede voor de reeds ingegane premievrijstellingen met een toekomstig niet aansluitend dienstverband, is er echter sprake van een inlooprisico waarvan op dit moment niet duidelijk is of dat te verzekeren is. In grotere collectiviteiten zoals de bedrijfstakpensioenfondsen is dat waarschijnlijk wel mogelijk. Kleinere collectiviteiten kunnen echter voor relatief hoge lasten komen te staan. Voor die gevallen kan misschien een reserve aangehouden worden vanuit de REA-gelden of andere sociale fondsen waar onder omstandigheden een beroep op gedaan kan worden.

Naarmate de geboden verhoogde premievrije pensioenopbouw voor reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemers langer duurt dan de aanbevolen minimale periode van twee jaar, is er naar de mening van de subwerkgroep meer reden om ook van de betrokken reïntegrerende deelnemer een eigen bijdrage in de extra kosten te vragen.

Ter voorkoming van fiscale problemen (bovenmatige pensioenopbouw), zal de voorgestelde oplossingsrichting met de fiscus moeten worden afgestemd.

Ook wanneer de premievrije voortzettingsregeling in de pensioenregeling is aangepast, betekent dat nog niet dat daarmee de desbetreffende deelnemers automatisch zullen kunnen profiteren van de verhoogde pensioenopbouw. Dit geschiedt immers alleen wanneer de verhoogde premievrije voortzetting daadwerkelijk wordt aangevraagd bij de 'oude' pensioenuitvoerder en wanneer deze vervolgens gedurende de periode van de verhoogde premievrije voortzetting wordt voorzien van de gegevens van het nieuwe dienstverband van de reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemer. Dit kan alleen geschieden met actieve medewerking van de reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemer.

Om die reden dient ruimschoots aandacht te worden geschonken aan het opzetten van een adequate voorlichtingscampagne, waarbij onderscheid gemaakt zou moeten worden tussen bestaande en nieuwe gevallen.

Ten slotte bepleit de subwerkgroep een transparante uitvoering van de regeling en een effectieve controle op de periodiek - gedurende de duur van de verhoogde premievrije voortzetting - aan te leveren gegevens over het nieuwe dienstverband.

Beperking pensioenverlies bij reïntegratie gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers

1. Inleiding

1.1 De inhoud van deze notitie

Deze notitie bevat een voorstel voor een aanpak van het probleem dat reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers die een voltijd- of een deeltijdbaan aangaan met een deeltijdpercentage dat groter is dan hun arbeidsgeschiktheidspercentage mogelijk geconfronteerd worden met een in totaliteit te hoge franchise en als gevolg daarvan een geringere pensioenopbouw realiseren dan redelijk en wenselijk wordt geacht.

Kern van het voorstel is dat de oplossing wordt gezocht in een (tijdelijke) verhoging van de mate van premievrije voortzetting van de pensioenopbouw van de desbetreffende reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers in de pensioenregeling van de 'oude' werkgever.

De Stichting van de Arbeid wordt gevraagd de voorgestelde aanpak aan te bevelen aan partijen betrokken bij arbeidspensioenregelingen en, via de pensioenkoepels, ook aan de pensioenuitvoerders.

Het voorstel is ontwikkeld in een overleg tussen de Stichting van de Arbeid en de drie organisaties van pensioenuitvoerders, te weten de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF), de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen (VB) en het Verbond van Verzekeraars. Deze organisaties waren vertegenwoordigd in een voor dit doel opgerichte Subwerkgroep Pensioenopbouw bij Reïntegratie van de Werkgroep Pensioenen (hierna aangeduid met 'de subwerkgroep'). De samenstelling van de subwerkgroep is opgenomen in bijlage 2.

1.2 Voorgeschiedenis

Problemen rondom de pensioenopbouw van gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers zijn niet van vandaag of gisteren. Al sedert het begin van de jaren negentig is met een zekere regelmaat dit onderwerp in de Stichting van de Arbeid aan de orde geweest. Zo is in 1994 uitvoerig aandacht besteed aan de bevordering van reïntegratie van gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers door maatregelen in de pensioensfeer. Dit resulteerde in een aanbeveling van de Stichting van de Arbeid aan de besturen van de centrale werkgevers- en werknemersorganisaties alsmede aan de besturen van de pensioenkoepels om ter stimulering van het in dienst nemen van gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers een of meer maatregelen te treffen.¹ Aanbevolen werd om bij de premievrije voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid waar de klassesystemen niet aansluiten op de WAO-klassen deze daarop aan te passen. Verder werd in overweging gegeven om de premievrije deelneming na de indiensttreding bij

¹ Brief van 9 juni 1994, met kenmerk S.A. 94.14.811 K/CH

een nieuwe werkgever nog een korte periode (bijvoorbeeld 2 maanden) te laten doorlopen met recht op continuering wanneer de werknemer gedurende die periode wederom wegens arbeidsongeschiktheid uitvalt. In aansluiting hierop gaf de Stichting ten slotte in overweging om het risico van opnieuw optredende arbeidsongeschiktheid na opnemings in de pensioenregeling van de nieuwe werkgever gedurende een periode van 1 of 2 jaar nog ten laste te laten komen van de oude werkgever dan wel van het oude pensioenfonds.

Bij brief van 3 juni 1998 wendde de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zich tot de Stichting naar aanleiding van vragen uit de Tweede Kamer over pensioenopbouw van gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers in relatie tot reïntegratie. Kern van de problematiek die aan de Stichting werd voorgelegd was dat in een aantal gevallen blijkbaar gedeeltelijk arbeidsongeschikten die bijvoorbeeld een voltijd baan op basis van hun resterende verdien capaciteit accepteren, geconfronteerd worden met een lagere pensioenopbouw dan in de situatie waarin sprake is van een WW-uitkering op basis van de restcapaciteit met tijdelijke voortzetting van de pensioenopbouw met behulp van het FVP. Ook afgezien van een vergelijking van pensioenuitkomsten constateerde de Stichting echter dat gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers die erin slagen voor hun resterende verdien capaciteit werk te vinden met een deeltijdsfactor die groter is dan hun arbeidsgeschiktheidfactor (of door het aangaan van een voltijd dienstverband), in hun pensioenopbouw benadeeld kunnen worden door het van toepassing zijn van een hogere franchise, dan die welke van toepassing zou zijn geweest bij een dienstverband met een deeltijdfactor die gelijk is aan het arbeidsgeschiktheidpercentage

De Stichting was het met de staatssecretaris eens dat dit een onwenselijke situatie is en dat een en ander belemmerend kan zijn voor de reïntegratie.

Bij brief van 16 oktober 1998² aan de pensioenkoepels vroeg de Stichting om aandacht voor dit probleem. De Stichting riep partijen op om in voorkomende gevallen zodanige maatregelen te treffen dat de geconstateerde problemen tot een oplossing worden gebracht. Door aanpassing van de regeling, dan wel door het in voorkomende gevallen toepassen van de hardheidsclausule. Dit laatste werd in het bijzonder in overweging gegeven wanneer twee verschillende pensioenregelingen in het geding zijn.

Om geen nieuwe belemmering op te werpen voor reïntegratie, gaf de Stichting aan dat zij het wenselijk acht de verhoogde pensioenopbouw toe te passen bij de pensioenregeling waar de premievrije opbouw plaatsvindt en dat de kans op een bevredigende oplossing sterk zou worden vergroot wanneer de overheid het mogelijk zou maken om ook voor dit doel het REA-budget te mogen gebruiken.

Een zodanig verzoek deed de Stichting dan ook in een brief aan de staatssecretaris eveneens van 16 oktober 1998 waarin deze door de Stichting werd geïnformeerd over haar oproep aan het pensioenveld³.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid reageerde bij brief van 8 januari 1999 negatief op het voorstel om REA-gelden in te mogen zetten voor de financiering van een verhoogde pensioenopbouw bij reïntegratie. Wederom pleitte de

² Brief Stichting van de Arbeid met kenmerk: S.A. 98.22473/K

³ Stichting van de Arbeid; kenmerk S.A. 98. 22393/K

staatssecretaris ervoor om alsnog te overwegen FVP-middelen aan te wenden voor de oplossing van de problematiek.

Tevens vroeg de staatssecretaris de Stichting hem over bijvoorbeeld een periode van drie jaar te informeren over de implementatie van de oproep van de Stichting van 16 oktober 1998.

De Stichting antwoordde de staatssecretaris bij brief van 24 maart 1999. De Stichting betoogde dat de additionele kosten welke voortvloeien uit het toepassen van een correctie op de pensioenopbouw van reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers in het kader van de pensioenregeling van de oude werkgever, wel degelijk een directe relatie hebben met de arbeidshandicap. De Stichting deed dan ook een dringend beroep op de staatssecretaris zijn standpunt terzake te heroverwegen.⁴

Voorts gaf de Stichting in deze brief aan enige twijfel te hebben over de mogelijkheid voor de pensioenkoepels om over een periode van drie jaar betrouwbare informatie te leveren over de doorwerking van de oproep van de Stichting. In dat verband merkte de Stichting op, dat slechts een betrekkelijk gering aantal gedeeltelijk arbeidsongeschikten met het probleem van onvoldoende pensioenopbouw na reïntegratie wordt geconfronteerd en dat een van de door de Stichting gesuggereerde oplossingen het toepassen van de hardheidsclausule betreft.

Niettemin heeft de Stichting het verzoek van de staatssecretaris bij brief van 25 maart 1999 ter kennis van de pensioenkoepels gebracht. De Stichting vroeg de pensioenkoepels of zij een reële mogelijkheid zien om op een termijn van 2 à 3 jaar adequaat zicht te krijgen op de maatregelen die bij de aangesloten pensioenfondsen in voorkomende gevallen zijn getroffen om tot een oplossing te komen.

Uit de eerste reacties van de pensioenkoepels kreeg de Stichting van de Arbeid de indruk dat bij pensioenuitvoerders vaak onvoldoende informatie aanwezig is om vast te kunnen stellen in welke gevallen het probleem van onvoldoende pensioenopbouw van reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers zich voordoet. In feite is het de pensioenuitvoerder in veel gevallen niet bekend dat een deelnemer gedeeltelijk arbeidsongeschikt is.

Voorts kreeg de Stichting de indruk dat pensioenuitvoerders problemen ondervinden bij het vinden van een oplossing voor die gevallen die hun wel bekend zijn of bekend worden. Een dilemma blijkt te zijn dat het probleem in de meeste gevallen pas wordt gesignaleerd gedurende het nieuwe dienstverband als de desbetreffende werknemer deelneemt aan de pensioenregeling bij de nieuwe (huidige) werkgever, terwijl de Stichting heeft opgeroepen de oplossing van het probleem en de financiering van daarmee gepaard gaande kosten te zoeken bij de oude werkgever.

1.3 Nieuw initiatief

Gelet op het voorgaande achtte de Stichting van de Arbeid het wenselijk om in overleg met de pensioenkoepels een uiterste poging te wagen om in meer inhoudelijke zin bouwstenen te ontwikkelen om het in kwantitatief opzicht beperkte probleem op decentraal niveau daadwerkelijk tot een oplossing te brengen.

Daartoe vond op 3 november 2000 een gesprek plaats tussen de voorzitters van de Werkgroep Pensioenen van de Stichting en de voorzitters van een tweetal pensioen-

⁴ Dit is evenwel tot op heden zonder positief resultaat gebleven.

koepels. In dit voorzittersoverleg werd afgesproken een technische werkgroep, de subwerkgroep, in te stellen bestaande uit vertegenwoordigers van de uitvoeringsorganisaties met als taakopdracht een voorstel voor een oplossing van het probleem te ontwikkelen.

Tevens werd overeenstemming bereikt over enkele belangrijke uitgangspunten die bij het zoeken naar een oplossing zouden moeten worden gehanteerd.

Zo zou de oplossing alleen betrekking dienen te hebben op het beperkte probleem dat eerder in 1998 door de Stichting van de Arbeid was omschreven, te weten voor die gevallen waarin de lagere pensioenopbouw het gevolg is van de omstandigheid dat de restcapaciteit wordt benut met een baan met een hogere deeltijdfactor, welke dan dus hoger is dan de mate van arbeidsgeschiktheid. Er zijn immers nog andere situaties waarin (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten pensioenschade kunnen oplopen. In de taakopdracht aan de subwerkgroep is nadrukkelijk niet opgenomen dat een voorstel zou moeten worden ontwikkeld voor de oplossing (reparatie) van alle andere mogelijke oorzaken van het optreden van pensioenschade voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten.

Een tweede uitgangspunt zou moeten zijn dat kwaliteitsverschillen tussen pensioenregelingen als een gegeven dienen te worden beschouwd en dus niet bij een eventuele correctie op de pensioenopbouw zouden moeten worden betrokken. Dit geldt ook voor gevallen waarin een pensioenregeling bij de nieuwe werkgever ontbreekt.

Ten slotte zou in het bijzonder aandacht dienen te worden geschonken aan de ontwikkeling van een meer gestructureerd 'piepsysteem', hetgeen ertoe moet leiden dat reïntegrerende werknemers zich meer bewust worden van de mogelijkheid dat zich een probleem voordoet bij hun pensioenopbouw alsook dat hun de weg wordt gewezen waar het probleem moet worden gemeld.

Eind 2000 is de subwerkgroep haar werkzaamheden gestart.

2. Aard en omvang problematiek

2.1 Inleiding

Hieronder volgt een korte omschrijving van de problematiek rondom pensioenopbouw bij reïntegratie alsmede een poging de omvang van het probleem te schetsen.

2.2 Probleembeschrijving

Een gedeeltelijk arbeidsongeschikte met een dienstverband, die én een premievrije opbouw wegens arbeidsongeschiktheid heeft, én pensioen opbouwt vanuit het nieuwe dienstverband, kan een te hoge franchise-inbouw in zijn totale pensioenopbouw hebben. Dit probleem kan zich voordoen wanneer gedeeltelijk arbeidsongeschikten voor hun resterende verdien capaciteit een dienstbetrekking aanvaarden, met een deeltijdpercentage dat samen met het arbeidsongeschiktheidspercentage boven de 100% uitkomt en met daarnaast een lager salaris (lager op fulltime basis in de nieuwe functie).

Het probleem kan dus alleen optreden bij reïntegratie van gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Als gevolg van de beleidswijzigingen ten aanzien van de WAO welke begin jaren negentig zijn doorgevoerd, is het aantal gedeeltelijk arbeidsongeschikten ten opzichte van het aantal volledig arbeidsongeschikten sterk toegenomen. Dit verklaart waarom het probleem van de te lage pensioenopbouw voor reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikten nog maar sinds enkele jaren bekend is.

Criteria voor vaststelling probleem

In welke mate de franchise van elk van beide regelingen in de pensioenopbouw is ingebouwd, is afhankelijk van (1) de mate van premievrijstelling respectievelijk (2) de deeltijdfactor van het dienstverband. Deze beide gegevens zijn dus cruciaal om het probleem van een te hoge ingebouwde franchise te kunnen vaststellen.

Verschillen tussen pensioenregelingen

Daarnaast speelt de hoogte van de vastgestelde voltijds franchise in elk van de afzonderlijke regelingen een rol. Uitgangspunt is daarbij dat het niet de bedoeling is om verschillen, die nu eenmaal tussen pensioenregelingen bestaan, glad te strijken.

2.3 Omvang problematiek

Ondernemingspensioenfondsen

Vanuit de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (Opf) is eind 1999 een kort verkennend onderzoek bij een aantal grote pensioenfondsen uitgevoerd⁵. Uit dit onderzoek blijkt dat voorzover gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers niet van werkgever veranderen de problematiek van verminderde pensioenopbouw zich niet voordoet. Voor de pensioenopbouw wordt dan per saldo dezelfde franchise gehanteerd als bij volledig arbeidsongeschikte werknemers.

Reële schattingen over het aantal gedeeltelijk arbeidsongeschikten dat reïntegreert in een andere bedrijfstak of onderneming zijn echter niet mogelijk. Het pensioenfonds dat de pensioenregeling van de nieuwe werkgever uitvoert, is niet in staat om deze deelnemers te signaleren. Bij de pensioenuitvoerder is immers veelal niet bekend wie van de nieuwe deelnemers gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn.

Bedrijfstakpensioenfondsen

De Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen (VB) heeft begin 2000 een enquête onder al haar ledenfondsen uitgevoerd om een adequaat overzicht te krijgen van de problematiek inzake pensioenopbouw van reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikten.⁶ De enquête heeft alleen betrekking gehad op gedeeltelijk arbeidsongeschikten die binnen dezelfde bedrijfstak werk hebben gevonden en dus binnen de bedrijfstakpensioenregeling blijven.

⁵ Zie de brief van de Stichting Opf aan de Stichting van de Arbeid d.d. 19 januari 2000 (00012/CR) inzake *Pensioenopbouw gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers*.

⁶ Zie de brief van de VB aan de Stichting van de Arbeid d.d. 10 oktober 2000 (b/1624/bhr/mz) inclusief werkdocument *Arbeidsongeschiktheid en Pensioenopbouw* (geactualiseerd oktober 2000).

Uit het VB-onderzoek wordt duidelijk dat de problematiek van lagere pensioenopbouw bij reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikten niet of nagenoeg niet bij bedrijfstakpensioenfondsen voorkomt. Dit betreft enerzijds pensioenregelingen met vaste pensioenbedragen en regelingen zonder gebruik van franchise, anderzijds regelingen waarbij de berekeningsmethodiek van de pensioengrondslag zo in elkaar steekt dat geen terugval in pensioenopbouw kan plaatsvinden (30 fondsen met in totaal 1.699.532 actieve deelnemers). Indien toch een lagere pensioenopbouw optreedt, zijn bedrijfstakpensioenfondsen in veel gevallen bereid tot compensatie, al dan niet via een hardheidsclausule (10 fondsen met in totaal 1.352.501 actieve deelnemers). Bij deze twee groepen bedrijfstakpensioenen is daarmee het grootste deel van het totaal aantal deelnemers bij Nederlandse bedrijfstakpensioenfondsen aangesloten. Dat laat onverlet dat er enkele bedrijfstakpensioenfondsen zijn die aangeven dat in hun fonds bij een aantal gedeeltelijk arbeidsongeschikten de pensioenopbouw na reïntegratie mogelijk lager uitvalt dan vóór reïntegratie, zonder daarvoor (nog) een oplossing te hebben (12 fondsen met in totaal 272.556 actieve deelnemers). Het betreft hier hooguit een paar honderd mogelijke gevallen. Bij een aantal fondsen is geen antwoord gegeven op de vraag of er oplossingen zijn (5 fondsen met in totaal 250.656 actieve deelnemers).

Verzekerde regelingen

Het voordoen van het probleem is bij verzekerde regelingen afhankelijk van waar de gedeeltelijk arbeidsongeschikte reïntegreert. Geschiedt dit bij de oude werkgever binnen de oude pensioenregeling, dan doet het probleem zich nauwelijks voor.

Reïntegreert de gedeeltelijk arbeidsongeschikte bij een nieuwe werkgever met een andere pensioenregeling, dan kan het probleem zich voordoen. Inzicht in de mate waarin dit gebeurt, is er echter niet omdat de reïntegrerende nieuwe deelnemer in de nieuwe regeling niet herkenbaar is als een reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte van wie het deeltijdpercentage hoger is dan de arbeidsgeschiktheidfactor, respectievelijk een gedeeltelijk arbeidsongeschikte die in voltijd werkzaam is.

Gedeeltelijke reïntegratie binnen een andere onderneming of bedrijfstak

Gegevens betreffende (gedeeltelijke) reïntegratie bij een andere onderneming dan wel andere bedrijfstak zijn bij de pensioenkoepels dus niet voorhanden. Wel kan worden gewezen op recente Lisv-statistieken met betrekking tot arbeidsgeschiktheidswetten en op enquêtegegevens afkomstig uit het Lisv-project 'Epidemiologie van de Arbeidsgeschiktheid'⁷. Hieruit blijkt dat het percentage twaalfmaandszieken dat bij een *nieuwe* werkgever het werk hervat in 1998 en 1999 laag is. Twee procent bij afloop van het ziektejaar en zes procent een half jaar later. Het aantal gedeeltelijk reïntegrerende werknemers dat mogelijk te maken krijgt met een lagere pensioenopbouw zal nog lager liggen. Van de twee genoemde percentages zal namelijk een deel:

- volledig arbeidsgeschikt zijn;
- integreren binnen dezelfde bedrijfstak met één bedrijfstakpensioenregeling;
- een deeltijdpercentage hebben dat gelijk is aan het arbeidsgeschiktheidspercentage.

⁷ Na Rea: verbetering in reïntegratie?; Lisv, oktober 2000 en Zoekgedrag, bemiddeling en reïntegratie van langdurig arbeidsgeschikten in 1998; Lisv, juni 1999

2.4 Tussenconclusie

Uit de onderzoeken die Opf en VB onder aangesloten fondsen hebben uitgevoerd, blijkt dat het aantal reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikten binnen *dezelfde* onderneming of bedrijfstak dat mogelijk te maken krijgt met een lagere pensioenopbouw, aanmerkelijk lager ligt dan de getallen die in eerste instantie in Kamervragen (van de Tweede Kamerleden Harrewijn en Rosenmöller, vergaderjaar 1998-1999, 1762) zijn genoemd. Verder blijkt uit recente gegevens van het Lisv dat het aantal werknemers dat gedeeltelijk reïntegreert in een *andere* onderneming of bedrijfstak zeer laag is, waardoor ook de kans op lagere pensioenopbouw door de gedeeltelijke reïntegratie klein is.

Gezien bovenstaande uitkomsten is naar de mening van de subwerkgroep wettelijke regelgeving op het punt van pensioenopbouw bij (gedeeltelijke) reïntegratie, zoals eerder door de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangegeven, een te zwaar middel. Wel dienen sociale partners (en pensioenuitvoerders) ten opzichte van de voorkomende gevallen van lagere pensioenopbouw hun verantwoordelijkheid te nemen en met een oplossing te komen die recht doet aan pogingen van de werknemers om (gedeeltelijk) te reïntegreren.

3. Voorstel voor een gecorrigeerde pensioenopbouw en financiering

3.1 Probleemafbakening

Een gedeeltelijk arbeidsongeschikte met een dienstverband, die én een premievrije opbouw wegens arbeidsongeschiktheid heeft, én pensioen opbouwt vanuit het dienstverband, kan een te hoge franchise-inbouw in zijn totale pensioenopbouw hebben. Veelal is dan sprake van reïntegratie naar een nieuwe werkgever.

Het streven is om een technische oplossing te vinden zodat in totaal een franchise is ingebouwd van ten hoogste 100% van de hoogste franchise van de twee pensioenregelingen.

Criteria voor vaststelling probleem

In welke mate de franchise van elk van beide regelingen in de pensioenopbouw is ingebouwd is afhankelijk van (1) de mate van premievrijstelling respectievelijk (2) het deeltijdpercentage van het nieuwe dienstverband. Deze beide gegevens zijn dus cruciaal om het probleem van een te hoge ingebouwde franchise te kunnen vaststellen.

Dit betekent dat:

- van de pensioenuitvoerder waar de premievrije opbouw plaatsvindt de mate van premievrijstelling beschikbaar moet zijn;
- van de nieuwe werkgever (of de nieuwe pensioenuitvoerder) het deeltijdpercentage bekend moet zijn.

Verschillen tussen pensioenregelingen

Daarnaast speelt de hoogte van de vastgestelde voltijdfranchise in elk van de afzonderlijke regelingen een rol. Uitgangspunt is daarbij dat het niet de bedoeling is om verschillen, die nu eenmaal tussen pensioenregelingen bestaan, glad te strijken. Dit uitgangspunt heeft in de praktijk opvallende gevolgen. Stel dat iemand premievrijstelling geniet in een regeling met een franchise van f 20.000 en dat hij in een andere regeling met een zelfde franchise zijn restcapaciteit zo invult dat hij in totaal met een franchise-

inbouw van 150% van f 20.000 = f 30.000 te maken heeft. Dan kan dat op grond van de bovengenoemde probleemaafbakening gerepareerd worden.

Iemand die op dezelfde manier met twee regelingen te maken heeft, maar nu met elk een franchise van f 35.000, kan zijn restcapaciteit zo benutten dat hij in totaal een franchise-inbouw van 100% van f 35.000 heeft, waarbij het geschetste probleem zich niet voordoet.

Knelpunten

Bij een verhoging van de pensioenopbouw via verlaging van de franchise kunnen zich ongeacht de precieze vorm van de oplossing de volgende knelpunten voordoen:

- ongelijkheid ten opzichte van andere situaties waar lacunes in de pensioenopbouw kunnen ontstaan (bijvoorbeeld in geval van demotie, werklozen zonder FVP-bijdrage, volledig reïntegrerende WAO'ers);
- financiering van de kosten van de reparatie;
- uitvoeringstechnische problemen;
- eventuele fiscale problemen, vanwege het verlagen van de franchise tot onder de fiscale norm.

3.2 De oplossingsrichting

De belangrijkste keuze bij het bepalen van een oplossingsmethode is de vraag wie de aanpassing van de pensioengrondslag doet. Verlaagt de nieuwe pensioenuitvoerder de franchise bij het dienstverband, of past de oude pensioenuitvoerder de mate van premievrijstelling aan.

Als de oude pensioenuitvoerder de aanpassing doet, moet deze de gegevens van het dienstverband bij de nieuwe werkgever of de nieuwe pensioenuitvoerder opvragen.

Als de nieuwe pensioenuitvoerder de aanpassing doet, moet deze de premievrijstellingsgegevens van het dienstverband bij de oude pensioenuitvoerder opvragen.

De vraag wie de aanpassing doet is onlosmakelijk verbonden met de vraag waar de kosten komen te liggen. De aangepaste pensioengrondslag is immers niet alleen de basis voor de opbouw van het pensioen, maar ook voor de premiebetaling. Verhoging van de grondslag betekent dus ook een verhoging van de kosten. De vraag is dan wie deze hogere pensioenkosten betaalt. Deze vraag wordt als eerste hieronder nader uitgewerkt.

Wie betaalt de kosten?

Aan de volgende mogelijkheden kan worden gedacht:

1. *“Centrale” financieringsbronnen*

Hoewel deze extra pensioenkosten direct samenhangen met de arbeidshandicap, is de staatssecretaris van SZW niet bereid te bevorderen dat gehele of gedeeltelijke financiering uit REA-gelden kan geschieden. Niet alleen de Stichting van de Arbeid, maar ook de SER heeft gepleit voor het inzetten van REA-gelden voor dit doel.⁸

⁸ *Advies bevordering arbeidsdeelname ouderen* van 17 december 1999; SER-publicatie 99/18

De staatssecretaris van SZW denkt evenwel alleen aan financiering met hulp van het FVP.

De sociale partners schatten in dat het FVP, gelet op de financiële positie van het fonds op middellange termijn, geen middelen voor dit doel zou kunnen vrijmaken.

2. *De nieuwe werkgever*

Een hogere premielast zou een belemmering kunnen zijn bij het in dienst nemen van een gedeeltelijk arbeidsongeschikte. Om geen extra belemmeringen op te werpen voor werkgevers om gedeeltelijk arbeidsongeschikten in dienst te nemen, heeft de Stichting van de Arbeid eerder uitgesproken dat zij er de voorkeur aan geeft om de extra pensioenkosten voor rekening te laten komen van de oude werkgever.

3. *De 'oude' werkgever*

De oude werkgever heeft echter geen binding meer met de ex-werknemer. Probleem is dat de rekening wel bij de oude werkgever kan worden neergelegd, maar dat betaling daarvan onzeker is, althans wanneer dit op basis van vrijwilligheid zal moeten geschieden. De vraag is of er voldoende draagvlak aanwezig is (bij de sociale partners en bij de politiek) voor een ondersteunende wettelijke maatregel. In dit verband is het ook de vraag of het, ook al zou er een juridische titel kunnen worden geschapen, wenselijk is om een 'stukje' pensioenpremie gedurende in beginsel een langere tijdsperiode in rekening te brengen bij een werkgever die mogelijk al jaren geleden van de desbetreffende geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikte medewerker afscheid heeft genomen. Ten slotte kan het ook voorkomen dat de oude werkgever niet meer bestaat.

4. *Het pensioenfonds / de verzekeraar waar de premievrije voortzetting wordt genoten*

Dit betekent een uitbreiding van de premievrijstellingsregeling waarvan de kosten bij de pensioenfonds ten laste komen van de financieringsruimte van de collectiviteit (werkgevers en werknemers zijn voor de financiering van de pensioenregeling samen verantwoordelijk). Bij de verzekeraars zullen deze kosten worden doorbrekend aan de werkgever. De financiering van de premievrijstelling zou hierop aangepast moeten worden. Voor toekomstige premievrijstellingen lijkt dit in ieder geval een verzekeraar risico.

5. *Het pensioenfonds / de verzekeraar waar het dienstverband onder valt*

Financiering is waarschijnlijk niet eenvoudig te realiseren. De kosten zijn namelijk afhankelijk van het aantal van elders binnenkomende arbeidsongeschikten. Bovendien zou dat in feite inhouden dat een bedrijf of bedrijfstak waar veel mensen reïntegreren op dit punt daarvoor de rekening betaalt. Dit zou dan ook een extra belemmering opleveren voor de reïntegratie hetgeen maatschappelijk ongewenst is. Bovendien leidt deze aanpak tot een ongelijke behandeling van werknemers binnen dezelfde arbeidsorganisatie.

Voorgestelde aanpak

Na afweging van de bovenstaande opties, stelt de subwerkgroep voor om te komen tot een aanpak waarbij de kosten (in eerste aanleg) worden gelegd bij het pensioenfonds / de verzekeraar waar de premievrije voortzetting wordt genoten. In feite is dit conform de eerdere oproep van de Stichting van de Arbeid uit 1998.

De subwerkgroep stelt voor om door het toepassen van een lagere franchise in de premievrije voortzetting (pv), de premievrije pensioenopbouw in de ‘oude’ regeling te verhogen voor reïntegrerende deelnemers met een hoger deeltijdpercentage in het nieuwe dienstverband dan de mate van arbeidsgeschiktheid.

Voorgesteld wordt dat de Stichting van de Arbeid deze oplossingsrichting door middel van een nadere aanbeveling onder de aandacht van betrokken partijen en (via de pensioenkoopels) van de pensioenuitvoerders brengt. Een dergelijke aanbeveling laat overigens onverlet dat ook andere oplossingen, bijvoorbeeld door het in voorkomende gevallen toepassen van de hardheidsclausule, effectief kunnen zijn.

Rekenregel

als	$pv\text{-percentage} + \text{deeltijdfactor dienstverband} > 100\%$
dan	$\text{rekenfranchise } pv = (100\% - \text{deeltijdfactor dienstvb}) * (\text{voltijds franchise } pv)$
als	$pv\text{-percentage} + \text{deeltijdfactor dienstverband} \leq 100\%$
dan	$\text{rekenfranchise } pv = pv\text{-percentage} * (\text{voltijds franchise } pv)$

Toelichting bij de rekenregel

In bijlage 1 zijn enkele voorbeelden opgenomen ter illustratie van deze rekenregel.

Als men naar een regeling met een lagere franchise overgaat, wordt de franchise van de premievrijstelling met een relatief hoog bedrag gecorrigeerd. In voorbeeld b2. in de bijlage leidt dit tot een relatief hoge pensioengrondslag.

Als men naar een regeling met een hogere franchise overgaat, wordt de franchise van de premievrijstelling met een relatief laag bedrag gecorrigeerd.

Vanuit praktisch oogpunt lijkt het redelijk om de franchise aan te passen:

- alleen bij niet volledige premievrijstelling;
- alleen als er in beide regelingen een franchise is;
- maar ongeacht de (voltijds) hoogte van het restverdieninkomen.

Toelichting laatste punt:

De rekenregel gaat uit van de mate van premievrijstelling en de deeltijdfactor van het dienstverband. De hoogte van het inkomen uit het dienstverband wordt niet apart in aanmerking genomen.

Als het inkomen uit het dienstverband gelijk is aan het restverdieninkomen dat bij de WAO-uitkering verdiend mag worden, dan zorgt de rekenregel voor een passende extra opbouw.

Als het inkomen uit het dienstverband hoger is dan het restverdieninkomen dat bij de WAO-uitkering past, dan zal door de UVI de uitkeringsklasse van de WAO-uitkering worden verlaagd en, na verloop van tijd, ook de mate van arbeidsongeschiktheid worden verminderd. De mate van premievrijstelling zal daarmee over het algemeen ook verlaagd worden.

In de beperkte periode dat het inkomen uit het dienstverband te ‘hoog’ is, zonder dat de mate van premievrijstelling is verlaagd, zorgt toepassing van de rekenregel voor een

relatief hoge pensioenopbouw. Omdat dit een tijdelijke situatie is, is het voorstel om het zo te laten.

Bij een lager inkomen dan het restverdieninkomen (minder dan f 42.000 in het voorbeeld) of bij een lagere deeltijdfactor (minder dan 60% in het voorbeeld) wordt de restverdiencapaciteit niet volledig ingevuld. Dit kan ook een lagere pensioenopbouw tot gevolg hebben. Mogelijk heeft men daarnaast dan nog recht op een FVP-bijdrage. Het gegeven dat men door het niet volledig benutten van de restverdiencapaciteit een lagere pensioenopbouw heeft, valt buiten de opdracht van de werkgroep.

3.3 Nadere uitwerking

Algemeen: beperking van de tijdsduur

De subwerkgroep kan zich voorstellen dat partijen in voorkomende gevallen beperkingen zullen willen stellen aan de tijdsduur van de te bieden mogelijkheid van een verhoogde pensioenopbouw in de oude regeling ingeval van reïntegratie bij een andere werkgever. Hieraan behoeven niet alleen financiële redenen ten grondslag liggen, maar partijen kunnen ook van oordeel zijn dat hun verantwoordelijkheid voor de verhoogde pensioenopbouw van de gereïntegreerde deelnemer in beginsel niet onbeperkt kan zijn. Ter vergelijking: de FVP-regeling inzake voortzetting van de pensioenopbouw bij werkloosheid kent ook een beperking van de duur.

De subwerkgroep acht het echter wel van belang dat de voorgestelde maatregel van substantiële betekenis zal zijn. Om die reden zou, wanneer partijen een beperking qua tijdsduur wensen, gedacht kunnen worden aan een minimale periode van 2 jaar, ingaande op het moment waarop de gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemer in dienst treedt bij een nieuwe werkgever en op grond van de maatregel in aanmerking komt voor een verhoogde premievrije voortzetting.

Verzekeringstechnische aspecten en financierbaarheid

Terzake is het goed om onderscheid te maken tussen drie categorieën:

1. de reeds ingegane premievrijstellingen met een reeds aanwezig niet aansluitend dienstverband;
2. de reeds ingegane premievrijstellingen met een toekomstig niet aansluitend dienstverband;
3. de toekomstige premievrijstellingen.

De voorgestelde aanpak houdt in dat de premievrijstelling bij het oude pensioenfonds of de oude verzekeraar wordt uitgebreid met de voorgestelde mogelijkheid tot franchise-aanpassing, afhankelijk van de invulling van de restcapaciteit. Voor toekomstige premievrijstellingen lijkt dit een verzekeraar risico. Het is echter moeilijk te voorspellen hoeveel gedeeltelijk arbeidsongeschikten in de toekomst een baan zullen vinden die tot verdubbeling van de franchise leidt.

Voor de eerste en de tweede groep is er sprake van een inlooprisico waarvan op dit moment niet duidelijk is of dat te verzekeren is. In grotere collectiviteiten zoals de bedrijfstakpensioenfondsen is dat waarschijnlijk wel mogelijk. Een kleinere collectiviteit kan echter voor relatief grote lasten komen te staan. Voor die gevallen kan misschien een reserve aangehouden worden vanuit de REA-gelden of andere sociale fondsen waar onder omstandigheden een beroep op gedaan kan worden.

Eigen bijdrage van de reïntegrerende werknemer

Uitbreiding van de premievrije voortzettingsregeling bij optreden van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid leidt, zoals reeds in par. 3.2 is opgemerkt, tot hogere pensioenkosten welke in het kader van de financiering van de gehele pensioenregeling betrokken dienen te worden. Uiteindelijk zal dit moeten leiden tot een hogere pensioenpremie voor de werkgever en, afhankelijk van hetgeen in de pensioenregeling is bepaald, mogelijk ook tot hogere premiebijdragen ten laste van de actieve deelnemers.

Naarmate de geboden verhoogde premievrije pensioenopbouw voor reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemers langer duurt dan de aanbevolen minimale periode van twee jaar, zou het naar de mening van de subwerkgroep niet onredelijk overkomen om ook van de betrokken reïntegrerende deelnemer een eigen bijdrage in de extra kosten te vragen. De vraag is evenwel of en onder welke voorwaarden het alsnog vragen van een eigen bijdrage aan een deelnemer die niet meer op grond van het actuele dienstverband aan de regeling deelneemt, juridisch mogelijk is.

Fiscale problemen: afstemming fiscus

Het onder omstandigheden gedurende enige jaren hanteren van een lagere franchise voor de premievrije voortzetting dan die welke voortvloeit uit de mate van arbeidsongeschiktheid, kan er mogelijk toe leiden dat er sprake is van een bovenmatige pensioenopbouw in de zin van de Wet fiscale behandeling van pensioenen.

De subwerkgroep acht het, ter voorkoming van problemen met de fiscus, raadzaam dat tijdig afstemming plaatsvindt met het Ministerie van Financiën.

4. Het belang van een goede voorlichting en een transparante uitvoering

4.1 Inleiding

Ook wanneer de premievrije voortzettingsregeling in de pensioenregeling is aangepast, betekent dat nog niet dat daarmee de desbetreffende deelnemers automatisch zullen kunnen profiteren van de, al of niet tijdelijk, verhoogde pensioenopbouw. Dit geschiedt immers alleen wanneer de verhoogde premievrije voortzetting daadwerkelijk wordt aangevraagd bij de 'oude' pensioenuitvoerder en wanneer deze vervolgens gedurende de periode van de verhoogde premievrije voortzetting wordt voorzien van de gegevens van het nieuwe dienstverband van de reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemer. Dit kan alleen geschieden met actieve medewerking van de reïntegrerende gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemer.

4.2 Onbewustheid of er mogelijk sprake is van een probleem bij de pensioenopbouw

Het probleem is dat veel gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers met een nieuwe baan bij een andere werkgever zich niet bewust zijn van een mogelijk probleem met betrekking tot hun pensioenopbouw. Dit geldt ook voor de professionele adviseurs die de gedeeltelijk arbeidsongeschikten assisteren bij de reïntegratie.

Op dit moment zijn er nog geen standaardoplossingen die met behulp van een adequaat voorlichtingstraject gecommuniceerd kunnen worden met de potentiële belanghebbenden en hun adviseurs.

De subwerkgroep acht het echter van groot belang dat in het kader van het realiseren van de in deze notitie voorgestelde aanpak, tevens ruimschoots aandacht wordt geschonken aan het opzetten van een adequate voorlichtingscampagne. Zonder een dergelijke voorlichting, bestaat een risico dat het probleem van een onnodig te lage pensioenopbouw pas ontdekt wordt bij pensionering. In dergelijke gevallen is herstel achteraf van de inkomenschade vaak problematisch, zo niet onmogelijk te realiseren.

4.3 Hoofdelementen van een adequate voorlichting, transparante uitvoering en controle

4.3.1 Adequate voorlichting

Adequate voorlichting is enerzijds gericht op de bewustwording bij gedeeltelijk arbeidsongeschikten en bij reïntegratieadviseurs dat er bij reïntegratie sprake kan zijn van een potentieel probleem terzake van de pensioenopbouw en anderzijds op educatie, dat wil zeggen het verspreiden van kennis over het onderwerp WAO en pensioenopbouw alsmede over de inhoud en voorwaarden van de vernieuwde premievrije voortzettingsregeling. De doelgroep wordt gevormd door alle gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemers in de pensioenregeling.

Het is van belang onderscheid te maken tussen bestaande en nieuwe gevallen.

Bij nieuwe gevallen zouden de UVI's kunnen worden verzocht een waarschuwingszin op te nemen in de brief met de uitslag van het arbeidsdeskundig onderzoek alsook in de formele beslissingsbrief.

Mogelijk kan deze brief vergezeld gaan van een brochure over de (aangepaste) premievrije voortzettingsregeling bij de 'oude' pensioenuitvoerder of van een aanvraagformulier voor een brochure. In een dergelijke brochure met voorbeelden, vragenlijsten met keuzeschema, kan ook het beleid van de pensioenuitvoerder bij de uitvoering van die regeling worden uitgelegd.

Daarnaast is het van belang dat naast schriftelijke informatie doorverwezen kan worden naar de contactpersonen van de pensioenuitvoerders die kunnen adviseren.

De voorlichting met of zonder advies dient zodanig te zijn dat de reïntegrerende WAO'er weet dat of hij een probleem terzake van zijn pensioenopbouw heeft. Het is ook gewenst dat enig inzicht wordt verkregen in de omvang van zijn/haar probleem.

Om zeker te zijn dat de boodschap aankomt kan een pensioenfonds de gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemer ook een brief, antwoordkaart of brochure doen toekomen bij de toekenning of wijziging van het arbeidsongeschiktheidspercentage.

Bij bestaande gevallen kan eenmalig een mailing worden verricht door de pensioenuitvoerder aan alle gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemers. Getrapte communicatie lijkt hierbij van belang, omdat er lang niet voor alle gedeeltelijk arbeidsongeschikten sprake is van een probleem.

Daarnaast is het ook van belang dat de adviseurs van de gedeeltelijk arbeidsongeschikten op de hoogte worden gebracht. Hierbij kan gedacht worden aan reïntegratiebedrijven, arbeidsdeskundigen, reïntegratiedeskundigen, personeelsfunctionarissen, Centra voor Werk en Inkomen, uitzendbureaus, Arbo-diensten, andere pensioenfondsen in de sector, tussenpersonen en verzekeraars.

4.3.2 Transparante uitvoering en controle van de gegevens

De reïntegrerende werknemer beschikt als enige in aanvang over de gecombineerde gegevens, dat wil zeggen de mate van premievrije voortzetting en het deeltijdpercentage van het nieuwe dienstverband. De betrokken reïntegrerende en de reeds gereïntegreerde gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemer dient bij de pensioenuitvoerder waar hij premievrije voortzetting heeft een aanvraag te doen om in aanmerking te komen voor de verhoogde premievrije voortzetting.

Zowel voor nieuwe als voor bestaande gevallen is het wenselijk in de procedure een termijn op te nemen waarbinnen de aanvraag moet worden ingediend.

Het is van belang daarbij zoveel mogelijk standaardformulieren te gebruiken.

De betrokken pensioenuitvoerder zal de dienstverbandgegevens van de aanvrager moeten (kunnen) controleren. Evenzeer zal de oude pensioenuitvoerder moeten kunnen vaststellen of er bij de pensioenopbouw vanuit het nieuwe dienstverband sprake is van een franchise. De exacte hoogte van de franchise is daarbij geen noodzakelijk gegeven. Het is de verantwoordelijkheid van de betrokken deelnemer die een beroep op de verhoogde premievrije voortzetting doet, om de 'oude' pensioenuitvoerder te voorzien van de juiste verklaringen van de nieuwe werkgever (standaardformulier).

Deze gegevens zullen gedurende de periode waarover verhoogde premievrije voortzetting kan worden verstrekt, jaarlijks opnieuw moeten worden overgelegd.

De mate van arbeidsongeschiktheid volgt de oude pensioenuitvoerder al vanwege de premievrijstelling.

Een andere mogelijkheid, waarbij sprake zal zijn van meer werkzaamheden voor de betrokken pensioenuitvoerder, is dat de pensioenuitvoerder door de aanvrager wordt gemachtigd de benodigde gegevens van de nieuwe werkgever op te vragen.

Als zich gedurende de al of niet beperkte duur van de reparatie veel wijzigingen voordoen in het aantal uren van het dienstverband dan wel in de mate van arbeidsongeschiktheid, kunnen er uitvoeringstechnische problemen ontstaan.

Voorbeelden

Uitgangspunten bij de voorbeelden zijn:

1. premievrijstelling op basis van een jaarsalaris van f 70.000;
2. premievrijstellingpercentage 40%;
3. restverdieninkomen: f 70.000 - 40% * f 70.000 = f 42.000;
4. pensioengrondslag = pensioengevend (deeltijd)salaris minus franchise;
5. voorbeeld jaarpremie: doorsneepremie van 10% van de pensioengrondslag.

Voorbeeldsituaties

a. franchise in pensioenregeling dienstverband gelijk aan franchise in pensioenregeling premievrijstelling:

1. restverdieninkomen wordt verdiend in 60% arbeidstijd (sluit aan bij premievrijstellingspercentage);
2. restverdieninkomen wordt verdiend in 100% arbeidstijd;
3. restverdieninkomen wordt verdiend in 80% arbeidstijd.

b. franchise in pensioenregeling dienstverband lager dan franchise in pensioenregeling premievrijstelling:

1. restverdieninkomen wordt verdiend in 60% arbeidstijd;
2. restverdieninkomen wordt verdiend in 100% arbeidstijd.

c. franchise in pensioenregeling dienstverband hoger dan franchise in pensioenregeling premievrijstelling:

1. restverdieninkomen wordt verdiend in 60% arbeidstijd;
2. restverdieninkomen wordt verdiend in 100% arbeidstijd.

A. Gelijke franchise (f 30.000)

1. restverdieninkomen verdiend in 60% arbeidstijd

	Premievrije voortzetting	Dienstverband	Totaal
Pensioengevend salaris (deeltijd)	28.000	42.000	70.000
Deelnamefactor	40%	60%	100%
Pensioengevend salaris (voltijd)	70.000	70.000	
Franchise	$40\% * 30.000 = 12.000$	$60\% * 30.000 = 18.000$	30.000
Pensioengrondslag	$40\% * 40.000 = 16.000$	$42.000 - 18.000 = 24.000$	40.000
Jaarpremie	n.v.t.	$10\% * 24.000 = 2.400$	2.400

2. restverdieninkomen verdiend in 100% arbeidstijd

	Premievrije voortzetting	Dienstverband	Totaal
Pensioengevend salaris (deeltijd)	28.000	42.000	70.000
Deelnamefactor	40%	100%	140%
Pensioengevend salaris (voltijd)	70.000	42.000	
Franchise	12.000	30.000	42.000
Pensioengrondslag	16.000	12.000	28.000
Jaarpremie	n.v.t.	1.200	1.200
<i>met aanpassing franchise premievrijstelling:</i>			
Franchise	0	30.000	30.000
Pensioengrondslag	28.000	12.000	40.000
Jaarpremie	premie over meerdere $10\% * 12.000 = 1.200$	1.200	2.400

3. restverdieninkomen verdiend in 80% arbeidstijd

	Premievrije voortzetting	Dienstverband	Totaal
Pensioengevend salaris (deeltijd)	28.000	42.000	70.000
Deelnamefactor	40%	80%	120%
Pensioengevend salaris (voltijd)	70.000	52.500	
Franchise	12.000	24.000	36.000
Pensioengrondslag	16.000	$42.000 - 24.000 = 18.000$	34.000
Jaarpremie	n.v.t.	1.800	1.800
<i>met aanpassing franchise premievrijstelling:</i>			
Franchise	$20\% * 30.000 = 6.000$	24.000	30.000
Pensioengrondslag	22.000	18.000	40.000
Jaarpremie	premie over meerdere $10\% * 6.000 = 600$	1.800	2.400

B. Naar een lagere franchise (van f 30.000 bij pv naar f 20.000 in dienstverband)

1. restverdieninkomen verdiend in 60% arbeidstijd

	Premievrije voortzetting	Dienstverband	Totaal
Pensioengevend salaris (deeltijd)	28.000	42.000	70.000
Deelnamefactor	40%	60%	100%
Pensioengevend salaris (voltijd)	70.000	70.000	
Franchise	12.000	$60\% * 20.000 = 12.000$	24.000
Pensioengrondslag	16.000	30.000	46.000
Jaarpremie	n.v.t.	3.000	3.000

2. restverdieninkomen verdiend in 100% arbeidstijd

	Premievrije voortzetting	Dienstverband	Totaal
Pensioengevend salaris (deeltijd)	28.000	42.000	70.000
Deelnamefactor	40%	100%	140%
Pensioengevend salaris (voltijd)	70.000	42.000	
Franchise	12.000	20.000	32.000
Pensioengrondslag	16.000	22.000	38.000
Jaarpremie	n.v.t.	2.200	2.200
<i>met aanpassing franchise premievrijstelling:</i>			
Franchise	0	20.000	20.000
Pensioengrondslag	28.000	22.000	50.000
Jaarpremie	1.200	2.200	3.400

C. Naar een hogere franchise (van 30.000 bij pv naar 40.000 in dienstverband)

1. restverdieninkomen verdiend in 60% arbeidstijd

	Premievrije voortzetting	Dienstverband	Totaal
Pensioengevend salaris (deeltijd)	28.000	42.000	70.000
Deelnamefactor	40%	60%	100%
Pensioengevend salaris (voltijd)	70.000	70.000	
Franchise	12.000	$60\% * 40.000 = 24.000$	36.000
Pensioengrondslag	16.000	18.000	34.000
Jaarpremie	n.v.t.	1.800	1.800

2. restverdieninkomen verdiend in 100% arbeidstijd

	Premievrije voortzetting	Dienstverband	Totaal
Pensioengevend salaris (deeltijd)	28.000	42.000	70.000
Deelnamefactor	40%	100%	140%
Pensioengevend salaris (voltijd)	70.000	42.000	
Franchise	12.000	40.000	52.000
Pensioengrondslag	16.000	2.000	18.000
Jaarpremie	n.v.t.	200	200
<i>met aanpassing franchise premievrijstelling:</i>			
Franchise	0	40.000	40.000
Pensioengrondslag	28.000	2.000	30.000
Jaarpremie 10%	1.200	2.00	1.400

Samenstelling Subwerkgroep Pensioenopbouw bij Reintegratie

Namens de Stichting van de Arbeid

de heer drs. G. Verheij (voorzitter)

Namens de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen

mevrouw dr. P. ten Pas
de heer mr.drs. M. van 't Zet

Namens Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen

mevrouw H.A.N. Geboers
de heer drs. J.A.G. Steenvoorden

Namens Verbond van Verzekeraars

de heer mr. A.R.I. van Gündel
de heer drs. Y.B. de Vries
mevrouw mr. M.M. Zweers

Secretariaat

de heer drs. W.J. Kroes